



9.9.2026

Sisäministeriö

Sisäministeriön lausuntopyyntö asiassa VN/20413/2026, 30.7.2026

Valtiovarainministeriön lausunto hallituksen esitysluonnoksesta Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE x/2026 vp) täydentämisestä

Sisäministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE x/2026 vp) täydentämisestä.

Täydentävässä esityksessä lisättäisiin ensimmäisen vaiheen esityksen lakiehdotuksiin ne säännökset, joiden säätäminen edellyttää perustuslain 10 §:n kotirauhan suojaa ja luottamuksellisen viestin suojaa koskevien lakivarausten muuttamista. Perustuslain 10 §:n muuttamista koskeva hallituksen esitys (HE 50/2026 vp) on eduskunnan käsiteltävänä.

Lisäksi Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain 3 lukuun ehdotetaan lisättäväksi säännökset uusista salaisista tiedonhankintakeinoista. Esityksessä ehdotetaan muutoksia myös pakkokeinolakiin. Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti varmistaa, että Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalaki tukee rikostorjuntaa riittävällä tavalla ja että uhkaperusteisella rikostiedustelusäätelyllä voidaan tehokkaasti puuttua muun muassa vakavaan jengi- ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Rikostiedustelulainsäädännön tarpeellisuus vakavan rikollisuuden torjunnassa

Valtiovarainministeriö on jo aikaisemmin lausunut tähän esitykseen liittyvästä 1. vaiheen luonnoksesta hallituksen esitykseksi Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi ja todennut, että voimassa oleva lainsäädäntö ei tällä hetkellä täytä Rajavartiolaitoksen tai muidenkaan PTR-viranomaisten operatiivisen rikostiedustelun asettamia vaatimuksia ja tarpeita merkittävästi muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Tätä taustaa vasten valtiovarainministeriö on pitänyt Rajavartiolaitoksen rikostiedustelulainsäädännön kehittämistä tarpeellisenä ja kannatettavana.

Tämän esitysluonnoksen keskeisenä tavoitteena on täydentää hallituksen esitystä eduskunnalle Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi siten, että mainitussa esityksessä ehdotetun uhkaperusteisen rikostiedustelun säätelykehikkoon lisättäisiin sellaisia rikostiedustelukeinoja, joilla voidaan puuttua luottamuksellisen viestin

suojaan tai valtiosääntöoikeudelliseen kotirauhan suojan. Tällaisia tiedonhankintakeinoja ovat telekuuntelu, tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta, televalvonta, yhdistymistietojen hankkiminen, tekninen kuuntelu ja tekninen laitetarkkailu. Uhkaperusteisen rikostiedustelun keinovalikoimaan lisättäisiin myös kokonaan uudet sijaintitiedon hankkimista, paikkatiedustelua ja osallistuvan tietolähteen käyttöä koskeva toimivaltuudet, joita ehdotetaan lisättäväksi myös Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain 3 lukuun rikoksen estämiseksi. Näin varmistettaisiin, että uhkaperusteisessa rikostiedustelussa olisi riittävät tiedonhankintaa koskevat toimivaltuudet, jotta ne mahdollistaisivat rikostorjunnallisesti tehokkaan tiedonhankinnan yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavasta järjestäytyneestä tai muusta vakavasta rikollisuudesta ottaen kuitenkin samalla huomioon tiedonhankintakeinojen kohteena olevien perusoikeuksien turvaaminen asianmukaisella tavalla. Käytettävissä olevilla kattavilla tiedonhankintatoimivaltuuksilla pyrittäisiin saamaan varmempaa, laadukkaampaa ja kattavampaa rikostiedustelutietoa resurssitehokkaasti. Tämän voidaan katsoa olevan välttämätön edellytys uhkaperusteisen rikostiedustelun tavoitteena olevan vakavan rikollisuuden torjunnan onnistumiselle ja yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle.

Valtiovarainministeriö pitää myös tämän 2. vaiheen esityksen täydentäviä säännöksiä kannatettavina ja hyvin perusteltuina nykyisessä alati haastavammaksi muuttuvassa esitutkintaviranomaisten rikostorjunnan toimintaympäristössä. Valtiovarainministeriö kannattaa samoin perustein myös Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain 3 lukuun ja pakkokeinolakiin esityksessä ehdotettuja muutoksia. Samalla valtiovarainministeriö haluaa kuitenkin korostaa, että vahvasti perus- ja ihmisoikeuksiin vaikuttavat PTR-viranomaisten uudet uhkaperusteiset rikostiedustelutoimivaltuudet edellyttävät tehokasta sisäistä ja ulkoista valvontaa, johon tulee osoittaa riittävät resurssit.

Tähän Rajavartiolaitosta koskevan rikostiedustelulainsäädännön kehittämishankkeeseen liittyen valtiovarainministeriö toteaa, että ministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi Tullin rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE x/2026 vp) täydentämisestä. Esitys on parhaillaan lausuntokierroksella, joka päättyy 5.10. Esityksessä ollaan ehdottamassa myös Tullille sellaisia rikostiedustelukeinoja, joilla voidaan puuttua luottamuksellisen viestin tai kotirauhan suojan. Edelleen Tullille on tarkoitus esittää poliisia ja Rajavartiolaitosta vastaavasti muitakin uusia tiedonhankintatoimivaltuuksia, joilla pyritään mahdollistamaan Tullin nykyistä laajempien salaisten tiedonhankintakeinojen käyttö vakavien rikosten estämiseksi ja paljastamiseksi.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esitysluonnoksen mukaiset taloudelliset vaikutukset ovat vähäiset. Tuomioistuinten työmäärän arvioidaan kasvavan Rajavartiolaitoksen sijaintitiedon hankkimisen toimivaltuuden myötä noin yhden henkilötyövuoden verran. Luonnoksen mukaan "uhkaperusteista rikostiedustelua toteuttavien Rajavartiolaitoksen hallintoyksikköjen operatiivista kyvykkyyttä varmistetaan". Lisäksi täydentävään hallituksen esitykseen sisältyvien toimivaltuuksien myötä uhkaperusteisen rikostiedustelun kokonaisuuden on katsottu edellyttävän yhden henkilötyövuoden lisäresursointia tuomioistuimille.

Valtiovarainministeriö katsoo, että nykyisessä heikossa julkisen talouden näkymässä toiminnan kehittämisestä ja uudistuvasta lainsäädännöstä aiheutuvat menot tulisi pyrkiä järjestämään käytössä olevalla kehysrahoituksella. Myös hallituksen linjauksen mukaisesti lainsäädännöstä aiheutuvat uudet tehtävät tulee lähtökohtaisesti kattaa nykyisin resurssein, tarvittaessa uudelleenkohdentamalla olemassa olevaa kehysrahoitusta. Yllä olevan mukaisesti hallituksen esityksessä tulisi todeta, että lainsäädännön toimeenpano rahoitetaan Rajavartiolaitokselle ja

tuomioistuimille myönnetyn rahoituksen puitteissa ja että tulevasta määräraharesursoinnista päätetään normaalin tapaan osana talousarvio- tai JTS-valmistelua. Hallituksen esityksen arvioidaan muodostavan kustannuksia, joihin ei ole erityisesti osoitettu rahoitusta talousarviomenettelyssä tai julkisen talouden suunnitelmassa. Mikäli vaikutus viraston toimintamenoihin on alle 100 000 euroa, ei HE:tä ole tarvetta käsitellä valtioneuvoston raha-asiainvalidiokunnassa asioiden käsittelystä annetun valtioneuvoston määräyksen (4.9.2025) kohdan 2.2.6 nojalla.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Terhi Järvikare

VN/20413/2026-VM-26

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: